

§ 154 Begravningsverksamheten

LOUISE CALLENBERG:

Ordförande! Kära kyrkomöte nu är det äntligen dags för Organisationsutskottets ärenden och jag vill passa på att tacka för många goda kloka och konstruktiva samtal som vi har haft under de här åren.

Nu gäller det här första betänkandet O 2017:1, som rör begravningsverksamheten och den skrivelse KsSkr 2017:5 från kyrkostyrelsen som vi har behandlat, och jag yrkar på Organisationsutskottets förslag. Vi gick igenom ärendet, som vi tycker i sin helhet är genomarbetat och genomtänkt. Jag ska lyfta upp några saker som vi ansåg. Det ena är att vi tycker att det är mycket bra med riktlinjer för begravningsverksamhet för våra församlingar och verksamheter. Det blir en tydlighet för ansvaret som man ska känna och ha. Vi tycker också att det i 3 kap. 2 § första stycket, på inrådan av Kyrkorättsutskottet, det inte bör vara en egen punkt utan det räcker med mål och riktlinjer. Där bör det ingå eftersom det är en riktlinje bland de andra. En annan riktlinje är exempelvis församlingsinstruktionen, så det är till fyllest på det sättet.

Kyrkorättsutskottet har varit nitiska och duktiga på att titta över begreppen och bland annat har det lyft det här med att stiftet ska delges. Det blir ju lite märkligt att vi ska skicka delgivning till stiftet, så vi ändrade det utifrån Kyrkorättsutskottets förslag, dvs. att de ska översändas för kännedom.

När det gäller motion 2017:99 har vi yrkat avslag på punkt 1, 2 och 3, men punkt 3 tycker vi har ett viktigt värde och en intention. Dock anser vi att det givetvis är biskoparnas ansvar att se till att lyfta upp begravningsplatserna som viktiga mötesplatser vid sina visitationer. Innehållet i de samtalen med våra församlingar äger biskoparna själva, men det är ett fint och viktigt ärende som Elsa Christersson har lyft upp.

ELSA CHRISTERSSON:

Jag börjar med att be om ursäkt för min blamage senast när jag gick upp och pratade på fel ställe. Av det har jag lärt mig att om det blir en allmän rörelse i presidiet så ska man inte bara låta bli att tänka på det utan då kan man ju fråga om vad det är som är fel, för jag märkte ju att det var någonting.

Jag yrkar fortfarande bifall till min motion 2017:99. Anledningen till den här motionen är ju det som man kom överens om när man skilde kyrka och stat, när man som jag tycker är väldigt klokt skilde mellan de rent praktiska sakerna som hör hemma på en kyrkogård och den religiösa delen. Den religiösa delen ska naturligtvis varje samfund ha kontroll över medan däremot den praktiska delen är ett samhällsansvar och det förtroendet fick församlingarna i Svenska kyrkan att ha ansvar för. Så är det nu och det är ju ett ansvar under Länsstyrelsens tillsyn. Varför jag lyfter det nu är att man börjar att vilja från kyrkostyrelsens sida gå in och kontrollera sig själv. Jag ser en risk här att uppdragsgivaren kanske börjar fundera på om Svenska kyrkans församlingar är de som ska ha detta ansvar. I sin förlängning finns det där en fara för att den här knytningen av tradition mellan kyrka och kyrkogårdar kommer att försvinna och med det försvinner möjligheten till att ha kyrkogårdar som mötesplatser som vi har nu. Svenska kyrkan har ju gratis tillgång till människorna som arbetar på kyrkogårdarna och det är väldigt svårt att hitta en kyrkogårdsarbetare som inte är en tränad samtalsledare eller samtalspartner. Kyrkogårdarna är välskötta, och folk som arbetar där är en tillgång för vem som helst som träffar dem. Detta lyckliga tillstånd får inte Svenska kyrkan riskera genom att man helt plötsligt börjar vilja ha instruk-

tioner. Kyrkostyrelsen har ju ändrat sig i den sista skrivelsen. Från början hade man ju inne att man ville ha kontroll både från stift och kyrkostyrelsen, och dessutom lät det som en alternativ funktion. Det man gör nu är att man säger att det här, som ska ske, ska ske inom befintliga resurser. Jag hoppas att ni vill bifalla motion 2017:99. Jag är väldigt glad för att man också skriver att man ska ha fortsatta samtal med Kyrkans arbetsgivarorganisation och Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund. De som inte jobbar med kyrkogårdar specifikt kanske inte vet att det är de här två instanserna som idag står för både utbildning, utveckling och rådgivning ut till församlingarna. Den lag som många av er har varit med när den kom till där finns varken stift eller kyrkostyrelsen nämnda utan det är bara Svenska kyrkans församlingar som har det här ansvaret. Jag ber er ödmjukt att se på detta och med stor tacksamhet att man har den här kopplingen och svarar ja på min motion.

När det gäller kremationsverksamheten ...

ASTA MATIKAINEN LECKLIN:

Jag skulle faktiskt instämma i föregående talare ganska mycket. Det var det som jag hade tänkt säga här. Jag hade tankar om att börja med ansvar, kompetens och ekonomi, för det är de faktorerna som vi måste tänka på i den här frågan begravningsverksamheten, för det var som nyss nämndes här att 2000 när vi skildes från staten fick vi ju två kärnverksamheter i församlingarna. Den ena var begravningsverksamheten och den andra var själva församlingsverksamheten, den pastorala biten. Där jobbade vi väldigt hårt för att kunna skilja åt de här bitarna, för begravningsavgiften ska inte bekosta församlingsverksamhet. Där känner jag nu en liten fara att vi är på väg tillbaka till det här mischmasch och veta var går gränserna. Nu ska ju plötsligt enligt det här förslaget stiftet ha tillsynsansvar och sedan kyrkokansliet eller kyrkostyrelsen ska ha övergripande ansvar, ta över det ansvaret som församlingarna har fått från staten. Här handlar det alltså om den här ansvarsbiten. Det är länsstyrelsen som är ansvarig, precis som nämndes här tidigare, och inte kyrkokansliet eller kyrkostyrelsen.

Kompetens. Har stiftet den kompetens som behövs för att ha tillsyn över en sådan verksamhet som är så specifik? Det säger många stift i remissvaren att de har inte det, utan då måste de skaffa den kompetensen. Vad betyder det i praktiken då? Man måste ha en person eller personer som kan det här. Det är komplicerat med alla de lagar och bestämmelser som styr begravningsverksamheten.

Ekonomi. Det har ju varit en chock eller kommer att vara en ännu större chock så småningom när alla upptäcker det här, stora förändringar i begravningsavgiften. Vissa har fått väldigt mycket höjt som vi i Västerås t.ex. Pastoratet får ju betala massor m.m. och andra har fått sänkt begravningsavgift, och detta för att vi skulle kunna utjämna kostnader och driften av begravningsverksamheten. Där behöver vi en övergripande planering och det är rätt att någon ska göra det, men kompetensen har vi idag och SKKF, Kyrkogårds- och krematorieförbundet, har en fullt lärd kompetens att hjälpa församlingarna med dessa uppgifter. Likaväl har de väldigt bra kompetens angående krematorieverksamheten. Så varför inte, anlita dem. Jag vill bara tipsa kyrkostyrelsen inför framtiden att anlita deras sakkunskap när man ska planera och titta över situationen hur det ser ut i församlingarna, vad vi ska bygga och hur vi ska hantera de här frågorna. Ekonomi är ju det och personalfrågor också, så därför menar jag att man måste använda den kompetensen som redan finns i landet.

Jag har inget speciellt yttrande. Jag har bara en liten brasklapp att skicka med det här betänkandet, som vi har fått i handen, och jag är väldigt glad för de här smärre förändringarna som har kommit till i utskottet.

SVEN-E KRAGH:

Ordförande! Jag talar för kyrkostyrelsen. Svenska kyrkan har ett ansvar inom sig själv och det ser ut på ett visst sätt. Man har självständiga enheter på lokal, på regional, som vi kallar stiftsnivå, och så har vi den nationella nivån som service och hjälp och stöd åt de andra.

Om man säger att begravningsverksamheten hör hemma i kyrkan, har kyrkostyrelsen under de gångna åren upptäckt att det faktiskt är viktigt att hela den del av begravningsverksamheten som vi både har när det gäller det som här tidigare har kallats begravningsverksamheten i den inre delen när vi tar hand om gudstjänsterna i anslutning, men vi har också fått det här uppdraget att ta hand om begravningsverksamheten. Det är ju i den synpunkten som staten ser det. I det läget har kyrkostyrelsen väldigt självklart tyckt att det här ska på något sätt efter ett antal år inordnas i den här kyrkliga organisationen och kyrkostyrelsen noterar med tillfredsställelse att Organisationsutskottet i allt väsentligt ställt sig bakom kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2017:5. Kyrkostyrelsen är övertygad om att det förslag som vi nu ska ta ställning till kommer att stärka och tydliggöra församlingarnas och pastoratens arbete i utförandet av den begravningsverksamhet som vi bedriver. Nu tydliggörs stiftens, att stiftens uppdrag att utöva tillsyn över verksamheten i stiftens församlingar och pastorat även omfattar hur församlingar och pastorat fullgör sitt uppdrag som begravningshuvudmän. Slutligen innebär förslaget att det tydliggörs att kyrkostyrelsen svarar för ett övergripande ansvar och övergripande frågor. Utskottet har föreslagit några justeringar och kyrkostyrelsen har ställt sig bakom dem och har inget att invända, och därför yrkar kyrkostyrelsen bifall till det förslag som Organisationsutskottet här har lagt fram.

HILDEGARD JARSKOG:

Jag var lite tveksam till Elsa Christersson om hon hann att yrka på sin motion 2017:99. Jag vill göra det, om det inte är gjort tidigare, yrka bifall till motionen.

MARJA HILLERSTRÖM:

Jag yrkar också bifall till motion 2017:99. Jag satt med i den statliga utredningen om begravningsväsendet, som slutade år 2000. Våra intentioner då var att tillsynen skulle stanna hos länsstyrelsen och det var vi helt överens om i den här utredningen. Utan ytterligare motiveringar vill jag yrka bifall till motionen.

SVEN-E KRAGH (REPLIK):

Jag vill bara säga att det som har skett sedan kyrkan förändrade sin relation till statsmakten är ju faktiskt det att frågan om huvudmännens ställning har förändrats. Vi är huvudmän i begravningsverksamheten i de allra flesta fall, men huvudmännen behandlas idag inte på samma sätt från statsmakten. De borgerliga huvudmännen behandlas på ett sätt och de kyrkliga på ett annat. När jag har sagt det så innebär det också självklart att i det läget måste kyrkan våga säga att vi är kyrka och där ser tillsynen ut på ett visst sätt och där har vi både domkapitel och en tillsyn på stiftsnivå. Det är därför som tillsynen i Svenska kyrkan ser ut på det sättet.

Onsdagen den 22 november 2017

Anföranden

MARJA HILLERSTRÖM (REPLIK):

Vi måste också ta hänsyn till att vi begraver en stor mängd människor från andra trossamfund än som har sin religiösa tillhörighet i Svenska kyrkan.

SVEN-E KRAGH (REPLIK):

Det är just därför som länsstyrelserna har sin tillsyn över den här verksamheten. Men kyrkans tillsyn över sin verksamhet, den ser ut på det sättet så som skrivelsen från styrelsen och nu utskottets hemställan ser ut.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 178.